

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Helena Wiberg
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-12-01

1 (8)

Diarienummer

2017/SN 0087

Förutsättningar för att tillskapa en familjecentral inom befintliga resurser

Förslag till beslut

- Utredningen noteras.

Socialförvaltningen

Magnus Lublin
Förvaltningschef

Gunny Bäckström
Stabschef

Sammanfattning

Socialförvaltningen har tidigare utfört en generell utredning kring vilka förutsättningar som finns för att tillskapa en familjecentral i Tyresö kommun. Utredningen visade att berörda aktörer ställde sig positiva till att starta en familjecentral, och att erfarenheter och kunskaper kring sådan verksamhet finns hos kommunens personal. Förvaltningen gavs under socialnämndens

sammanträde den 26 april 2017¹ i uppdrag att utreda vidare vilka specifika förutsättningar för att inrätta en familjecentral inom befintliga resurser. Utredningen visar att en familjecentral skulle kräva en förstärkning av befintliga resurser. Inga extra resurser kommer att tillföras förvaltningen för att inrätta en familjecentral, och arbetet för ungdomar som målgrupp är prioriterat inom individ- och familjeomsorgen. Tyresö kommun driver idag en verksamhet för barn och familjer där vissa arbetsformer kan beskrivas som familjecentralsliknande.

Beskrivning av ärendet

Tidigare utredning

Socialförvaltningen har tidigare utfört en generell utredning kring vilka förutsättningar som finns för att tillskapa en familjecentral i Tyresö kommun. Utredningen visade att berörda aktörer ställde sig positiva till att starta en familjecentral, och att erfarenheter och kunskaper kring sådan verksamhet finns hos kommunens personal.

Uppdraget

Socialförvaltningen gavs under socialnämndens sammanträden den 26 april 2017² i uppdrag att utreda vidare specifika förutsättningar för att inrätta en familjecentral *inom befintliga resurser*.

Socialförvaltningen föreslog även att

- Socialförvaltningen skulle ansvara för att bevaka omvärlden och ta del av andras erfarenheter
- Kommunen skulle ta initiativ till fortsatt utredning med aktörer från de olika verksamheterna
- Kommunen skulle se över möjliga lokaler för samlokalisering

Omvärldsbevakning

Föreningens för familjecentralers främjande (FFFF) anordnar årligen en konferens med familjecentralens verksamhet i fokus. 2017 låg fokus på

¹ § 1035

² § 1035

samverkan kring integration, och medarbetare från socialförvaltningen deltog för att ta lärdom av familjecentraler runtom i landet. Medarbetare på socialförvaltningen har vidare deltagit på workshop om familjecentraler anordnad av Storsthlm³, och tagit lärdom av närliggande kommuners utmaningar och goda exempel både avseende familjecentraler och familjecentralsliknande verksamheter.

Flera medarbetare på socialförvaltningen har dessutom tagit del av Geneta familjecentrals erfarenheter genom ett studiebesök på verksamheten. Under studiebesöket delade flera yrkesgrupper på Genetas familjecentral med sig av sina erfarenheter kring verksamheten.

Ekonomiska omständigheter

Inga extra resurser kommer att tilldelas individ- och familjeomsorgen för att upprätta en familjecentral eller familjecentralsliknande verksamhet i nuläget.

Individ- och familjeomsorgen i Tyresö kommun har en ansträngd budget och därför prioriteras i dagsläget att utveckla insatser på hemmaplan för att minska de externa placeringarna. Det gäller främst barn och ungdomar med olika neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i kombination med social problematik samt ungdomar med beroendeproblematik. När det gäller ungdomar är förändringen framförallt ett annat beteende och annan inställning till droger, såsom cannabis. Det finns även ett ökat behov av placeringar och nätverksarbete när det gäller målgruppen. En familjecentral eller familjecentralsliknande verksamhet prioriteras därmed inte i kommande budget.

Lokala omständigheter

Tidigare utredning har visat att erfarenheter och kunskaper kring familjecentralsliknande verksamhet finns hos kommunens personal. Ett visst intresse har uttryckts kring samarbete från barnhälsovård (BVC) och mödrahälsovård (MVC) i kommunen. Samtidigt utökar landstinget inte resurserna till berörda verksamheter inför upprättande av familjecentraler, vilket försvårar en samlokalisering och samverkan i familjecentralsform.

³ Tidigare kommunförbundet Stockholms län (KSL)

Det finns tre vårdcentraler i kommunen som driver BVC. Därför skulle samverkan med flera aktörer krävas vid upprättande av familjecentral, för att samtliga familjer i kommunen ska dra fördel av en sådan samverkan oavsett vårdval.

Det finns goda kunskaper kring familjecentralsverksamhet och dessutom ett intresse att driva sådan på Resursenheten i Tyresö kommun. Det skulle dock förutsätta en utökad budget eller prioritering i verksamheten och tydlig beskrivning kring vad som ska bortprioriteras istället.

Dagens verksamhet på Resursenheten

Resursenheten är den enhet inom socialförvaltningens individ- och familjeomsorg som samordnar förebyggande, tidiga, stödjande och behandlande insatser för familjer med barn i åldrarna 0-20 år. Inom verksamhetens ram finns bland annat

- Öppen förskola
- Familjeteamet – stödinsatser till barn- och tonårsfamiljer

Öppen förskola

En öppen förskola fungerar som en träffpunkt för barn och vårdnadshavare. Den öppna förskolan i Tyresö kommun vänder sig först och främst till barn mellan 0-5 år som inte är inskrivna i förskola, och verksamheten är mycket välbesökt. Enligt den brukarundersökning som nyligen genomförts uppskattar besökarna i Tyresö framförallt att den öppna förskolan fungerar som en *mötesplats* där barn och föräldrar ges möjlighet att lära känna varandra, och de sångstunder som genomförs är uppskattade.

Verksamheten är alltid öppen för samarbeten med tematräffar, och under terminen har bland annat dietist och sjukgymnast haft aktiviteter på öppna förskolan.

Den öppna förskolan ligger i samma lokaler som resursenheten, där familjebehandlare och socionomer arbetar. En trappa ned ligger en av Tyresös tre vårdcentraler som driver BVC.

Råd och stöd

Service, information och rådgivning som ges till enskilda eller i grupp behöver inte dokumenteras⁴. I Tyresö kommun erbjuds upp till tre rådgivningstillfällen med socionom utan behovsbedömning. Barn/unga/familjer har möjlighet att få familjerådgivning. Samarbetssamtal hos familjerätten kräver inte beslut, utan är en generell service för alla familjer.

ABC föräldrautbildning

Resursenheten på Tyresö kommun arrangerar kostnadsfritt ABC föräldrautbildningar i form av gruppträffar, riktade till föräldrar med barn mellan 3-12 år. Programmet består av fyra träffar med olika teman. På träffarna varvas diskussioner med filmer och övningar, baserade på den senaste forskningen inom föräldraskap och barns utveckling. Resultat av tidigare ABC föräldrautbildningar har visat positiva effekter på upplevd föräldrakompetens samt på föräldrars upplevelse av barns utveckling och hälsa. Sex föräldragrupsledare har utbildats på resursenheten, vilket möjliggör flera föräldrautbildningar.

Extern samverkan

I dagsläget finns en etablerad samverkansgrupp med samtliga BVC i Tyresö, MVC, socialtjänst och psykiatri som träffas en gång per månad.

Samverkan med landstinget bedöms i vissa fall vara personbunden, då landstinget inte utökar resurserna för samverkan inom familjecentralsliknande verksamhet till de berörda verksamheterna. Samverkan med de tre vårdcentralerna skiljer sig därför åt något. I vissa fall sänds till exempel föräldragrupper vidare till kommunen. En utmaning är dock fortsättande få anmälningar till socialtjänsten från BVC.

Exempel från närliggande kommuner

Södertälje – Geneta familjecentral

Geneta familjecentral startade upp med medel från sociala investeringsfonden under februari 2017. Invigning av familjecentralen skedde i februari 2017. På familjecentralen samverkar barnmorskemottagning (BMM), barnavård (BVC),

⁴ Enligt 11 kap 5 § 1 stycket SoL

familjestöd och Öppen förskola i närliggande lokaler. Målet med familjecentralen är att bedriva hälsofrämjande arbete för barn och föräldrar i socioekonomiskt utsatta Ronna och Geneta. Verksamheten är ett samarbete mellan Södertälje kommun, Stockholms läns landsting och Capio.

På den öppna förskolan finns kuratorer tillgängliga för spontana eller bokade stödsamtal. Gemensamma planeringsmöten hålls, och ett utökat hembesöksprogram görs i samverkan mellan kommunen och landstingets kontrakterade utförare Capio. Capio har inte fått utökad budget för familjecentralsarbetet, men för det utökade hembesöksprogrammet. Den öppna förskolan fungerar som en mötesplats, och här erbjuds förutom kuratorstöd (familjestöd) även ABC föräldrträffar och tematräffar.

Stockholm – stärkt tidigt stöd i samverkan, ytterstaden

Stockholms stads socialförvaltning har beviljats stöd för projektet stärkt tidigt stöd i samverkan, som ska förstärka det förebyggande sociala arbetet i ytterstadsdelarna. Projektet riktar sig till blivande föräldrar och föräldrar med barn i åldern 0-6 år i ytterstaden (Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen och Spånga-Tensta). Särskild betoning läggs på socioekonomiskt ”utsatta” områden i stadsdelarna där ohälsotalen är höga och riskerna för ogynnsam utveckling för barnen är som störst.

Organisationer som bedöms kunna vara med och påverka det hälsofrämjande arbetet är bland andra barn- och mödrahälsovård, mottagningsenheter och utredningsenheter (socialtjänst), svenska för invandrare (SFI), medborgarkontor med flera. Insatser som identifieras är bland andra

1. Råd- och stödsamtal
2. Ett hembesök tillsammans med BVC-sköterska erbjuds alla förstföderskor i utvalda stadsdelar
3. Strukturerade generella föräldrastödsprogram, exempelvis ABC
4. Öppna förskolan och språkutveckling

Tidigare förslag från socialförvaltningen

Socialförvaltningen har bevakat familjecentraler i andra kommuner för att ta del av erfarenheter, utmaningar och goda exempel. Utifrån omvärldsbevakningen har det blivit tydligt att delar av den egna verksamheten redan i nuläget kan betraktas som familjecentralsliknande. En vidare utredning med aktörer från de olika verksamheterna har inte initierats eftersom inrättande av familjecentral inte bedöms vara prioriterat i nuläget. Översyn av lokaler för samlokalisering har inte gjorts, eftersom samlokalisering inte bedöms vara aktuell i nuläget.

Generella insatser

Den öppna förskolan på Tyresö kommun arbetar med generella insatser i syfte att nå alla. Generella satsningar kan både skapa gemenskap och minska utanförskap. Utsatta grupper kan nås via generella insatser. Krävs individuellt anpassade insatser så har den öppna förskolan nära till samverka med socialtjänst.

Utmaningar i verksamheten idag

Lokal för öppna förskolan

Tyresö kommun har en mycket populär och välbesökt öppen förskola. Lokalen ligger på plan två, vilket påverkar tillgängligheten något och barnvagnar parkeras i lokalerna. Eftersom verksamheten är så välbesökt har personal vid några tillfällen fått sätta upp en lapp som visar att lokalerna är fulla och inte kan ta emot fler den dagen. Den öppna förskolan är belägen i samma lokaler som resursenheten, där familjebehandlare och socionomer arbetar. Det kan påverka arbetsmiljön för familjebehandlare och socionomer.

Det finns samtidigt stora fördelar med att det i lokalen finns familjebehandlare och socionomer nära till hands för en naturlig övergång till exempelvis råd- och stödsamtal. Dessutom kan de olika yrkesgrupperna ta stöd av varandra.

Extern samverkan

Samverkan med landstinget är bedöms i vissa fall vara personbunden, och samverkan med de tre olika vårdcentralerna skiljer sig därför åt något. En utmaning är dock fortsatt få anmälningar till socialtjänsten från BVC.

Slutsatser

Utredningen visar att Tyresö kommun i vissa delar redan driver verksamhet som kan beskrivas som en familjecentralsliknande verksamhet. Den verksamhet som drivs inom ordinarie ram bedöms inte kunna utökas ytterligare. Det finns intresse och kunskaper i kommunen för familjecentralsarbete eller familjecentralsliknande arbete. En vidare samverkan i form av samlokalisering och familjecentralsarbete tillsammans med mödravård och barnhälsovård kräver ytterligare resurser och en tydlig prioritering i budget. Därför görs bedömningen att vidare utredning inför inrättande av en familjecentral i kommunen inte är aktuell i nuläget.